

ЗМІСТ

1. ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ ДО НАПИСАННЯ КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ РОБОТИ.....	2-3
2. КЕРІВНИЦТВО НАПИСАННЯМ КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ РОБОТИ ТА ЇЇ РЕЦЕНЗУВАННЯ.....	4-5
3. ПОСЛІДОВНІСТЬ НАПИСАННЯ ТА ПОРЯДОК ОФОРМЛЕННЯ КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ РОБОТИ	5-9
4. ПРОЦЕДУРА ЗАХИСТУ ТА ОЦІНЮВАННЯ КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ РОБОТИ.....	9-11
ДОДАТКИ.....	12-15

1. ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ ДО НАПИСАННЯ КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ РОБОТИ

Методичні рекомендації до написання кваліфікаційної роботи розроблено на підставі:

- Закону України «Про вищу освіту» від 01.07.2014 р. № 1556-VII (зміни до редакції від 02.09.2020 р.);
- Положення про організацію освітнього процесу в Чернівецькому національному університеті імені Юрія Федьковича (30 вересня 2019 р.);
- Додатку до Положення про організацію освітнього процесу в Чернівецькому національному університеті імені Юрія Федьковича в частині проведення поточно, семестрового контролю та атестації здобувачів фахової передвищої та вищої освіти із застосуванням дистанційних технологій навчання (25 травня 2020 р.);
- Положення про атестацію здобувачів вищої освіти та організацію роботи екзаменаційних комісій (25 квітня 2020 р.);
- Положення про виявлення та запобігання плагиату (23 грудня 2019 р.).

Кваліфікаційна робота, відповідно до стандартів вищої освіти, є один із видів підсумкової атестації здобувачів вищої освіти, який узагальнює результати теоретичної та практичної підготовки фахівців у розрізі нормативної і варіативної складових освітніх програм першого (бакалаврського) та другого (магістерського) рівнів вищої освіти.

Кваліфікаційна робота має засвідчити професійну зрілість випускника, виявити його спеціальну та загально-наукову підготовку, вміння застосовувати здобуті знання на відповідному рівні вищої освіти для розв'язання науково-практичних завдань, здатність до проведення досліджень, систематизації та свідомого засвоєння знань, сформованості в її автора навичок наукової роботи.

Метою виконання кваліфікаційної роботи є систематизація, закріплення та поглиблення теоретичних і практичних фахових знань за обраною спеціальністю; розвиток навичок самостійної науково-дослідної роботи й оволодіння методикою теоретичних, експериментальних й науково-практичних досліджень, використаних під час виконання кваліфікаційної роботи.

Основними завданнями написання кваліфікаційної роботи є:

- вивчення та узагальнення теоретико-методологічних засад з обраної проблеми дослідження;
- проведення досліджуваних процесів;
- розробка нових теоретичних і практичних рекомендацій з підвищення ефективності функціонування досліджуваної проблеми;

• підготовка доповіді та наочних матеріалів, що передають основний зміст роботи та пропозиції автора з подальшим її захистом.

Виконання кваліфікаційної роботи дає можливість виявити ступінь та рівень наукової підготовки студента з означеного фаху, є перевіркою здатностей, умінь студента самостійно аналізувати стан проблем у певній галузі науки, робити висновки та розробляти необхідні пропозиції.

Структура кваліфікаційної роботи включає:

- зміст;
- вступ (актуальність, стан розробки проблеми у дослідженнях науковців, категоріальний апарат, який включає: мету, завдання, об'єкт, предмет, методи дослідження);
- структурні розділи та підрозділи (параграфи), висновки до кожного розділу;
- висновки до роботи в цілому;
- список використаних джерел;
- додатки (у разі потреби).

Обсяг кваліфікаційної роботи має становити не менше 60 сторінок і не більше 85 сторінок друкованого тексту з урахуванням специфіки профілю.

До загального обсягу кваліфікаційної роботи не включаються таблиці та ілюстрації, які повністю займають площу сторінки. Один авторський аркуш дорівнює 40 тис. друкованих знаків, враховуючи цифри, розділові знаки, проміжки між словами, що становить близько 24 сторінок друкованого тексту за допомогою комп'ютерної техніки з використанням текстового редактора Word: шрифт - Times New Roman, розмір шрифту - 14 pt.

Матеріали *кваліфікаційної роботи* переплітаються, як правило, твердою обкладинкою.

Електронний варіант роботи подається на кафедру для подальшої передачі в наукову бібліотеку університету.

Виконання та захист кваліфікаційних робіт здійснюється здобувачами вищої освіти державною мовою.

В Університеті здобувачами вищої освіти, відповідно до вимог ОПП, виконуються такі *види кваліфікаційних робіт*:

на першому (бакалаврському) рівні вищої освіти – *кваліфікаційна робота бакалавра*;

на другому (магістерському) рівні вищої освіти – *кваліфікаційна робота магістра*.

2. КЕРІВНИЦТВО НАПИСАННЯМ КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ РОБОТИ ТА ЇЇ РЕЦЕНЗУВАННЯ

Керівництво кваліфікаційними роботами доручається кваліфікованим викладачам кафедр (професорам, доцентам).

Обов'язки наукового керівника кваліфікаційної роботи:

- надавати допомогу у виборі теми, розробленні плану роботи, аналізу літератури, виборі методів дослідження тощо;
- визначати поетапні терміни виконання роботи; контролювати виконання роботи студентом;
- доповідати на засіданні кафедри про виконання, завершення роботи;
- аналізувати зміст роботи та надати допуск до попереднього захисту;
- після отриманих результатів проходження на плагіат, скласти письмовий висновок (відгук) на кваліфікаційну роботу, у якому зазначити сильні та слабкі сторони роботи студента-випускника під час написання кваліфікаційної роботи, зокрема вияву його самостійності, співпраці з керівником, здатності до наукових досліджень та ін..

За наявності позитивної інформації про результати перевірки на плагіат, висновок (відгук) *підписує науковий керівник* з відповідними реквізитами, а допуск студента до захисту кваліфікаційної роботи підтверджується *підписом завідувача кафедри*.

Рецензування кваліфікаційних робіт здійснюється викладачами кафедри (*внутрішнє рецензування*), а для оцінки кваліфікаційних робіт *освітнього рівня «Магістр»* також залучаються висококваліфіковані спеціалісти виробничих, наукових та проєктних організацій (стейкхолдери), академічна спільнота (*відповідного профілю*) закладів вищої освіти, з якими укладено угоди (*зовнішнє рецензування*).

Завдання рецензента – допомогти комісії професійно та об'єктивно оцінити кваліфікаційну роботу щодо її наукового та літературного рівня. Отже, визначаючи якість кваліфікаційної роботи, рецензент повинен проаналізувати її, керуючись принциповими міркуваннями, що усувають будь-яку суб'єктивну думку.

Зміст рецензії викладають з врахуванням таких критеріїв:

- актуальність теми дослідження (місце кваліфікаційної роботи серед наукового доробку з даної проблематики, тобто, що нового в ній, або чим вона відрізняється від них);
- ступінь обґрунтованості наукових положень, висновків та рекомендацій, сформульованих у кваліфікаційній роботі;
- відповідність матеріалу сучасним досягненням науки й техніки в даній галузі, а також чинним нормативним документам;

- використання найновіших інформаційних джерел, зокрема літератури, у певній галузі;
- характеристика термінології, структури й стилю кваліфікаційної роботи;
- повнота висновків та рекомендацій за результатами дослідження;
- завершеність роботи в цілому (дотримання норм академічної доброчесності);
- відповідність вимогам щодо оформлення кваліфікаційної роботи.

У висновку рецензент *обов'язково зазначає оцінку, на яку виконана кваліфікаційна робота за встановленою в університеті шкалою (для прикладу: «відмінно»/А) і стверджує власним підписом.*

3. ПОСЛІДОВНІСТЬ НАПИСАННЯ ТА ПОРЯДОК ОФОРМЛЕННЯ КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ РОБОТИ

Написання *кваліфікаційної роботи* передбачає такі етапи виконання:

- вибір проблеми (теми) та обґрунтування її актуальності;
- визначення мети й завдання, об'єкта та предмета;
- відбір та аналіз наукової літератури;
- складання попереднього плану роботи;
- виклад основного теоретичного матеріалу із зазначенням методів, методик дослідження й висновків до кожного розділу;
- висновки (до роботи у цілому);
- оформлення списку використаних джерел і додатків.

Тема кваліфікаційної роботи – це частина наукової проблеми дослідження. Вибір теми кваліфікаційної роботи обґрунтовують, насамперед, її актуальністю, тобто тим, наскільки вибране дослідження сприятиме розвитку відповідної галузі науки, економіки та соціальному розвитку країни.

Тематика кваліфікаційних робіт розробляється викладачами кафедри, повинна становити певний практичний інтерес та відповідати сучасному стану й перспективам, а також враховуються пропозиції стейкхолдерів, студентів і затверджується на засіданні кафедри.

Формулюючи *науковий апарат* дослідження: *мету, завдання, об'єкт, предмет дослідження*, необхідно зважати на те, що між ними й темою кваліфікаційної роботи мають бути системні логічні зв'язки. Наявність поставленої мети дозволяє визначити завдання дослідження, які передбачають: вирішення як теоретичних питань, що входять до загальної проблеми дослідження, так і практичних, через проведення визначеного дослідження,

розроблення методичних рекомендацій і пропозицій щодо використання результатів у практиці роботи.

Об'єкт дослідження – це процес або явище, які породжують наукову проблему й вибрані шляхи для вивчення. Об'єктом дослідження є вся сукупність відношень різних аспектів теорії та практики науки, яка слугує джерелом необхідної для дослідника інформації.

Предмет дослідження міститься в межах об'єкта, і є таким його елементом, який включає сукупність властивостей і відношень об'єкта, опосередкованих людиною (суб'єктом) у ході дослідження з певною метою в конкретних умовах. Об'єкт і предмет дослідження, як категорії наукового апарату, співвідносяться між собою як загальне й часткове. В об'єкті виділяють ту його частину, яка є предметом дослідження. Саме на нього спрямовують увагу, оскільки предмет дослідження й визначає тему.

Бібліографічні описи джерел. У початковий період роботи над темою кваліфікаційної роботи є необхідним опрацювання літературних джерел та розстановка в єдиному алфавітному порядку прізвищ авторів і назв видань, дотримуючись бібліографічних стандартів. У першу чергу вивчають наукові праці, де проблему відображено в цілому, а потім переходять до вузьких досліджень. Опрацьовуючи матеріал, варто виписувати лише те, що стосується теми дослідження. Кожна цитата повинна супроводжуватися бібліографічним посиланням на джерело запозичення. Посилання роблять за діючими вимогами. Серед загальних вимог, які застосовуються до цитування джерел і літератури, можна виділити такі з них, як:

➤ текст цитати потрібно починати і закінчувати лапками та обов'язково наводити в точній відповідності з джерелом й збереженням особливостей авторського написання;

➤ цитування варто робити повним, довільно не скорочуючи авторського в тексті, бо це може призвести до невірних, неточних і навіть перекручених думок авторів. За вимогами, при цитуванні допускається пропуск слів, речень і навіть абзаців, але так, щоб це не призвело до перекручень авторської думки. Такі пропуски у текстах цитат позначаються трьома крапками, що ставляться в будь-якому місці цитати. Якщо перед випущеним текстом або за ним стояв розділовий знак, то його потрібно зберегти;

➤ кожен цитату варто обов'язково супроводжувати посиланням на джерело, з якого вона наводиться;

➤ при непрямому цитуванні, тобто їх переказів чи викладів за допомогою думок інших авторів або своїм словами, необхідно бути максимально точним і конкретним як щодо змісту, так і оцінювання автора джерела, і обов'язково робити відповідні посилання на таке джерело;

➤ цитування повинно бути максимально оптимальним, оскільки недостатньо знижує рівень науковості та наукову цінність праці, а надмірне - перевантажує і створює враження компілятивності роботи;

➤ при цитуванні, за загальним правилом, варто дотримуватися єдиного мовного режиму.

Посилання в тексті подаються у квадратних дужках, де перша цифра вказує номер за переліком посилань (перелік подається в кінці роботи), що даються згідно порядку їх в «Списку використаних джерел та літератури» у алфавітному порядку. В тексті, після коми, через інтервал друкується номер сторінки цитованого джерела (напр. [1, с. 125].), і тільки після закритої квадратної дужки ставиться крапка (або інший розділовий знак). Посилання в тексті кваліфікаційної роботи та оформлення списку використаних джерел мають оформлятися відповідно до найновіших вимог як українського державного стандарту, так і міжнародного – APA style (див. URL: https://ztu.edu.ua/ua/science/files/6_APA-style.pdf).

Кваліфікаційна робота містить такі структурні елементи: титульний; аркуш; анотацію українською та англійською мовами; декларативне ствердження здобувача (власним підписом) про дотримання доброчесності при написанні кваліфікаційної роботи; перелік умовних позначень (за необхідності); вступ; основну частину, зазвичай, складається з кількох розділів, та висновків до них; висновки в цілому до роботи; додатки (за необхідності); список використаних джерел.

Титульний аркуш, включають до загальної нумерації сторінок роботи, але номер сторінки на ньому не ставлять. На наступних сторінках номер проставляють у правому верхньому куті сторінки без крапки в кінці. Такі структурні частини кваліфікаційної роботи, як зміст, перелік умовних позначень, вступ, висновки, список використаних джерел, не мають порядкового номера (тобто не можна друкувати: “І. ВСТУП” , 4 ВИСНОВКИ”). Номер розділу ставлять після слова “Розділ2”, після номера крапку не ставлять, потім з нового рядка друкують заголовок розділу. Підрозділи (пункти) нумерують у межах кожного розділу (підрозділу). Номер підрозділу складається з номера розділу і порядкового номера підрозділу, між якими ставлять крапку. В кінці номера підрозділу (пункту) повинна стояти крапка, наприклад: (2.3.) (третій підрозділ другого розділу), (1.3.2.) (другий пункт третього підрозділу першого розділу). Потім у тому самому рядку йде заголовок підрозділу (пункту). Ілюстрації (рисунок, схеми, графіки та ін.) і таблиці необхідно подавати в роботі безпосередньо після тексту, де вони згадані вперше, або на наступній сторінці. Ілюстрації позначають словом (Рис.) і нумерують послідовно в межах розділу. Номер ілюстрації повинен складатися

з номера розділу і порядкового номера ілюстрації, між якими ставиться крапка, наприклад: Рис. 1.2 (другий рисунок першого розділу). Номер ілюстрації, її назва і пояснювальні підписи розміщують послідовно під ілюстрацією. Таблиці нумерують послідовно в межах розділу. В правому верхньому куті над відповідним заголовком таблиці розміщують напис «Таблиця» із зазначенням її номера. Номер таблиці повинен складатися з номера розділу і порядкового номера таблиці, між якими ставиться крапка, наприклад: «Таблиця 1.2» (друга таблиця першого розділу). При переносі частини таблиці на інший аркуш (сторінку) слово «Таблиця» і номер її вказують один раз справа над першою частиною таблиці, над іншими частинами пишуть слова «Продовження табл.» і вказують номер таблиці, наприклад: «Продовження табл. 1.2».

Наприкінці кожного розділу формулюють висновки, у яких стисло викладають теоретичні й практичні результати, що дає змогу вивільнити загальні висновки від незначних подробиць. У загальних висновках викладають найважливіші наукові та практичні результати, отримані під час дослідження та обґрунтуванням їх чіткого значення для практики з формулюванням поставленої проблеми (завдання).

Для нумерування рубрик застосовують індексаційну систему з використанням арабських цифр, наприклад: 1; 1.1; 1.1.1; 1.1.2; 1.2; 1.2.1; 1.2.2; 1.3; 1.3.1. У тексті родові назви рубрик друкують малими літерами (крім першої), а тематичні заголовки – великими, виділяють напівжирним шрифтом.

Кожний розділ першої частини починають із нової сторінки. Перед основним текстом кожного розділу може передувати передмова з коротким описом вибраного напрямку й обґрунтуванням застосованих методів.

Кваліфікаційна робота містить нумерований абетковий список використаних джерел для розроблення теми дослідження, а друга частина – нумерований алфавітний список літератури, використаний для редагування вибраного матеріалу, а також для здійснення економічних розрахунків. Побудова обох списків повинна відповідати принципу розташування «слово за словом».

Для нумерування додатків використовують великі української абетки (А,Б,В...) за винятком Г, О, Ч, І, Є, Ї, Ъ, Й.

Виклад усього матеріалу повинен відповідати вимогам наукового стилю. Титульна сторінка оформляється відповідно до зразка, наведеного у додатку А. Зміст кваліфікаційної роботи оформляють відповідно до зразка, наведеного в додатку Б.

Кваліфікаційну роботу друкують на одному або на двох (за бажанням) боках аркуша білого паперу формату А4 (210x297 мм) через 1,5 міжрядкового інтервалу. Текст кваліфікаційної роботи необхідно друкувати, залишаючи поля

таких розмірів: ліве - не менше 20 - 25 мм, праве - не менше 10 мм, верхнє - не менше 20 мм, нижнє - не менше 20 мм.

Обсяг основного тексту може встановлюватися освітньо-науковою програмою закладу вищої освіти (кафедрою) відповідно до специфіки відповідної галузі знань та/або спеціальності.

Після попередніх позитивних результатів захисту та перевірки на плагіат, здобувач вищої освіти має право подати роботу для палітурної верстки.

Завершальним етапом виконання кваліфікаційної роботи є рецензування та захист.

Кваліфікаційна робота повинна відповідати *таким вимогам*:

- актуальність теми;
- чітка побудова й логічна послідовність викладу матеріалу;
- використання методів адекватних меті дослідження;
- переконлива аргументація за допомогою графічного матеріалу, табличних засобів узагальнення даних;
- обґрунтовані рекомендації і доказові висновки.

4.ПРОЦЕДУРА ЗАХИСТУ ТА ОЦІНЮВАННЯ КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ РОБОТИ

Процедура захисту включає:

- ✓ доповідь-виступ студента щодо змісту роботи (до 7-10 хв.);
- ✓ відповіді студента на запитання членів комісії та інших осіб, присутніх на захисті;
- ✓ оголошення про наявність висновку наукового керівника (при потребі зачитування);
- ✓ оголошення рецензії рецензентом;
- ✓ прикінцеве слово студента.

Перша частина доповіді-виступу в основному повторює вступ кваліфікаційної роботи. Рубрики цієї частини відповідають тим змістовим аспектам, які характеризують актуальність вибраної теми, формулюють цілі кваліфікаційної роботи, визначають застосовані методи, описують склад і загальну структуру праці. *Друга частина* виступу в послідовності, визначеній логікою проведеного наукового дослідження, характеризує кожний розділ кваліфікаційної роботи. При цьому, особливу увагу звертають на кінцеві результати. Наводять критичні зіставлення, оцінки та висновки. *Третю, останню частину* будують за змістом загальних висновків й основних рекомендацій кваліфікаційної роботи.

Текст *доповіді-виступу*, зокрема для ОР «Магістр» повинен супроводжуватися мультимедійними демонстраціями та додатковими матеріалами (схемами, кресленнями, таблицями, діаграмами, графіками, слайдами, фото-, кіно- та відеоматеріалами, плакатами тощо), які унаочнюють доведення відповідних положень кваліфікаційної роботи, зроблених висновків і внесених пропозицій. Виступ студента в цілому повинен продемонструвати високий рівень теоретичної підготовки магістранта, його ерудованість та вміння доступно викласти основні результати проведеного дослідження.);

Якщо студент на захисті кваліфікаційної роботи отримав незадовільну оцінку, то комісія з'ясовує, чи може він подати на повторний захист ту саму роботу з доопрацюванням, чи зобов'язаний опрацювати нову тему, визначену кафедрою й захищати роботу через рік.

Студентові, який не захищав кваліфікаційну роботу з поважних причин (підтверджених документами), але подав попередньо роботу до захисту, ректор університету може продовжити строк навчання на період роботи екзаменаційної комісії, але не більше, ніж на один рік.

Студента, який виявив особливі здібності до наукової творчості, захистив кваліфікаційну роботу на «відмінно», має публікації, є переможцем Всеукраїнського конкурсу студентських наукових робіт, екзаменаційна комісія може рекомендувати до вступу до аспірантури.

Захист кваліфікаційної роботи (проєкту), як і саме їх виконання, здійснюється державною мовою. Студенти-іноземці також зобов'язані виконати та представити кваліфікаційну роботу державною мовою. У випадку недостатнього рівня оволодіння державною мовою, голова ЕК атестації випускників може дозволити відповіді на запитання рідною мовою студента-іноземця за присутності на захисті перекладача. Перекладачем можуть бути викладачі випускової кафедри або студенти старших курсів факультету іноземних мов університету, яких призначає декан цього факультету на прохання завідувача випускової кафедри зі спеціальності. Студент-перекладач має бути заздалегідь обізнаним з основними поняттями та термінологією тематики кваліфікаційної роботи.

Завершується захист оголошенням рішення комісії про результати оцінювання здобувачів. Підсумкова оцінка є інтегральним (середньозваженим) показником, який враховує оцінку рецензента роботи, а також оцінку захисту здобувача (*аргументованість, змістовність та логічність; побудови виступу за результатами дослідження; якість і доцільність використання презентаційного супроводу доповіді; компетентність у відповідях на запитання під час захисту*). Голова комісії оголошує оцінку на відкритому засіданні (за встановлено системою оцінювання в університеті).

Захищені кваліфікаційні роботи зберігаються рік на кафедрі (на паперових носіях) та в бібліотеці університету (в електронній версії). За необхідності, вони можуть бути надіслані до інших бібліотек, установ, закладів, організацій, підприємств на їхнє прохання для реалізації висновків і рекомендацій магістрантів.

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЧЕРНІВЕЦЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ЮРІЯ ФЕДЬКОВИЧА**

**Факультет педагогіки, психології та соціальної роботи
Кафедра психології**

Формування готовності до професійної взаємодії студентів-психологів

Кваліфікаційна робота

Рівень вищої освіти – перший (бакалаврський)

Виконала:

студентка 4 курсу, 422 групи,
ОПП Психологія,

Сопівник Наталія Яківна

Керівник:

канд. псих. наук, доц.

Ільченко Галина Анатоліївна.

*До захисту допущено
на засіданні кафедри
протокол № _____ від _____ 2023 р.
Зав. кафедрою _____ проф. Голик Т.Д.*

Чернівці – 2023

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЧЕРНІВЕЦЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ЮРІЯ ФЕДЬКОВИЧА**

**Навчально-науковий інститут фізико-технічних та комп'ютерних наук
кафедра електроніки і енергетики**

**Розвиток професійної відповідальності майбутніх
фахівців електричної галузі**

Кваліфікаційна робота

Рівень вищої освіти – другий (магістерський)

Виконала:

студентка 2 курсу, 633 групи

Тищенко Тарас Петрович

Керівник:

доктор фізико-математичних наук,
професор Манчуленко **В.М.**

*До захисту допущено
на засіданні кафедри
протокол № _____ від _____ 2023 р.
Зав. кафедрою _____ проф. Іщенко Г.П.*

Анотація

(українською мовою до 700 знаків)

Ключові слова:

Анотація

(іноземною мовою до 700 знаків)

Ключові слова:

Кваліфікаційна робота ОР «Бакалавр» містить результати власних досліджень. Використання ідей, результатів і текстів наукових досліджень інших авторів мають посилання на відповідне джерело.

_____Наталія СОПІВНИК
(підпис)

ЗМІСТ

ВСТУП.....	3
РОЗДІЛ 1.	6
1.1.	6
1.2.	15
1.3.	24
Висновки до 1-го розділу.....	39
РОЗДІЛ41	41
2.1.	41
2.2.	59
2.3.	68
Висновки до 2-го розділу.....	85
ВИСНОВКИ.....	87
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	90
ДОДАТКИ.....	97

